

Eusebiu din Cezareea

Eusebiu din Cezareea sau **Eusebiu de Cezareea** (265 – 339) - în greaca veche Εὐσέβιος, iar în latină numit adesea *Eusebius Pamphili*, a fost episcop de Cezareea în Palestina, teolog, apologet și istoric al Bisericii creștine.

Viața

Data și locul nașterii lui Eusebiu nu sunt cunoscute. Despre tinerețea lui se știe că în jurul anului 300 se găsea în Palestina și că a devenit prieten și ucenic al lui Pamfil, preot din Cezareea Palestinei, cu care a studiat Biblia, folosindu-se de Origen.

Față de Pamfil, care l-a format, a nutrit toată viața o mare stimă: într-adevăr, a fost un timp când se semna cu "τοῦ Παμφύλου" ("al lui Pamfil", care trebuie înțeles patronim, nu posesiv). Cu el a colaborat la reorganizarea și la îmbogățirea bibliotecii fondate la Cezareea de Origen. Personal s-a dedicat în special culegerii de documente istorice (păgâne, iudaice și creștine), care îi puteau servi ca material pentru o proiectată apologie a creștinismului, pe care însă nu a mai apucat să o scrie.

Admirația comună (a lui Eusebiu și a maestrului său, Pamfil) pentru Origen a avut drept rezultat compunerea (în colaborare) a Apologiei lui Origene, în șase cărți (lat. *liber*), dintre care ultimele două au fost compuse numai de el ceva mai târziu.

În 307 Pamfil a fost arestat, iar în 309 a îndurat martiriul, pe timpul persecuției lui Dioclețian; iar ucenicul Eusebiu, "întemnițat și el" a fost eliberat. După eliberare i-a dedicat maestrului o afectuoasă biografie.

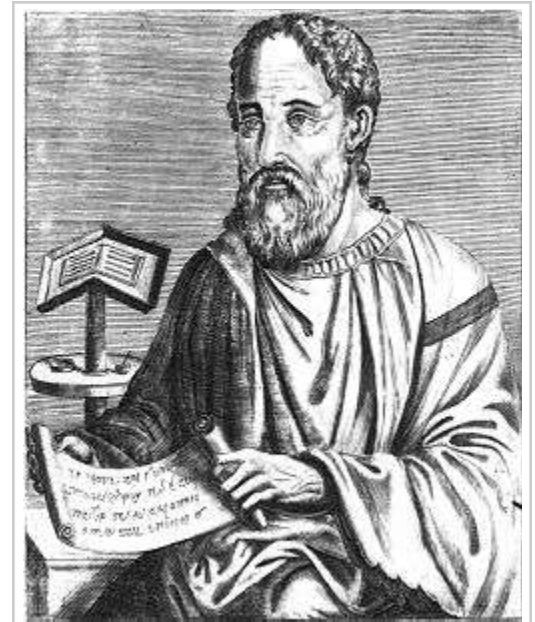
După aceste evenimente Eusebiu a părăsit Palestina călătorind la Tir, în Fenicia, și în Egipt, unde a fost și el mărturisitor în persecuția împotriva creștinilor. Se întoarce apoi în Palestina și devine preot. În 313, cu puțin după pacea Bisericii, a fost consacrat episcop al Cezareei și de atunci a jucat un rol de prim plan în istoria Bisericii, mai ales prin grațiile împăratului Constantin cel Mare. Acesta, după ce a unit toată puterea în mâna sa (324), l-a onorat pe Eusebiu cu încrederea și prietenia sa. Eusebiu a avut legături cu cele mai importante figuri ale arianismului epocii sale. La Primul sinod ecumenic de la Niceea Eusebiu a avut un rol activ de mijlocitor între arieni și ortodocși.

Opera

Poziția sa în timpul controversii ariane a fost oscilantă, iar aceasta a dat posibilitatea unor evaluări discordante în privința personalității și ortodoxiei sale.

La începutul controversii el a adoptat o poziție apologetică în favoarea lui Arie de Alexandria, împotriva lui Alexandru al Alexandriei și a lui Atanasie din Alexandria; la Conciliul din Niceea (325) s-a făcut purtătorul de cuvânt al unei tendințe de conciliere numai ca să corespundă dorinței împăratului.

Sigur este că el n-a tăinuit niciodată aversiunea personală față de ὁμοούσιος, care – după el – ducea la

Eusebiu de Cezareea

modalismul lui Sabeliu.

Într-o scrisoare enciclică adresată credincioșilor din dieceza sa (scrisă puțin timp după Conciliul din Niceea), ca să explice atitudinea sa, el s-a reîntors la pozițiile pe care le considera ca fiind ale lui Origen, dar care în realitate erau ariane, admitând inferioritatea *Logos*-ului față de Tatăl și recunoscându-i o divinitate – nu autentică – ci doar "asemeni aceleia a Tatălui".

De altfel, toată teologia lui trinitară este foarte confuză (ceea ce este, în același timp, un lucru de înțeles pentru acea perioadă): numai Tatăl este Dumnezeu; Fiul este prima creatură a Tatălui, iar Duhul Sfânt este o creatură numai a Fiului.

După Conciliul de la Niceea, Eusebiu a fost unul dintre aceia care și-a epuizat energiile creatoare ca să discrediteze și să-i combată pe apărătorii "consubstanțialității".

În 330 a participat la Conciliul de la Antiohia, care l-a depus pe Eustachie, episcop al aceluia oraș; în 335 prezent la Conciliul din Tir, care s-a pronunțat împotriva lui Atanasie (și a lui Alexandru al Alexandriei); în 336 este întâlnit la Conciliul din Constantinopol, în care a fost condamnat Marcel din Ancira.

Opera literară îl prezintă ca pe un teolog mediocru, dar un erudit incomparabil.

Importanța scrierilor sale constă în faptul că păstrează texte (pasaje, extrase) și citate ale multor opere pierdute (cunoscute azi numai din scrierile sale).

Scrierile lui sunt împărțite în:

- Apologetice;
- Dogmatice;
- Exegetice;
- Biblice;
- Istorice.

Dintre toate acestea însă, cea care l-a consacrat este opera istorică. În ordine cronologică:

- Cronica,
- Istoria bisericească,
- Istoria,
- Actele Martirilor,
- Martirii palestinieni,
- Viața lui Pamfilu,
- Viața fericitului împărat Constantin.

Scrieri istorice

Printre scrierile sale istorice cele mai importante se numără:

- **Istoria bisericească** sau **Istoria ecleziastică** (greacă *Θεοφάνεια* / latină *Historia Ecclesiastica*). Eusebiu folosește o documentație bogată, în genul istoriografiei moderne, incluzând în această lucrare extrase din documente ale epocii, ca edicte împărătești sau scrisori ale împăratului Constantin.
- **Cronica**, care este o listă cronologică de evenimente datate de la Crearea lumii și până în anul 303.

- **Viața lui Constantin** - o lucrare panegirică (elogiu), dar care rămâne o sursă importantă pentru cunoașterea domniei împăratului Constantin.

Scrieri apologetice

Cele mai importante lucrări propriu-zis apologetice scrise de Eusebiu sunt *Pregătirea pentru Evanghelie* (lat. *Praeparatio evangelica*; gr. Εὐαγγελικῆς Ἀποδείξεως Προπαρασκευή) și *Dovezile Evangheliei* (lat. *Demonstratio evangelica*).

Praeparatio evangelica este o introducere în creștinism scrisă pentru păgâni. Eusebiu se folosește de fragmente din istorici și filosofi pre-creștini pentru a arăta superioritatea creștinismului, dar și pentru a sugera că unele părți din scrierile lor ar fi intuiții a ceea ce urma să fie religia creștină. Această din urmă ideea s-a cristalizat cu timpul într-o teorie creștină numită ea însăși *Praeparatio evangelica*.

Demonstratio evangelica este strâns legată de *Praeparatio evangelica*; ca un fel de continuare a acesteia, Eusebiu încearcă să discerne în istoria și scrierile Vechiului Testament persoana lui Iisus Hristos.

Poziția lui Eusebiu în tradiția Bisericii

Eusebiu nu este recunoscut de tradiția bisericească ca un Părinte al Bisericii din cauza apropierei sale de arianism, și a participării directe la persecutarea unor mari figuri ale ortodoxiei, ca Atanasie cel Mare. Dar scrierile sale istorice au o mare importanță pentru deslușirea istoriei primelor trei secole ale creștinismului, în general, și a istoriei nașterii imperiului creștin sub Constantin cel Mare, în particular.

Bibliografie

Surse antice

- Eusebius of Caesarea.
 - *Historia Ecclesiastica (Church History)* first seven books *ca.* 300, eighth and ninth book *ca.* 313, tenth book *ca.* 315, epilogue *ca.* 325.
 - Migne, J.P., ed. *Eusebiou tou Pamphilou, episkopou tes en Palaistine Kaisareias ta euriskomena panta* (in Greek). *Patrologia Graeca* 19–24. Paris, 1857. Online at Khazar Skeptik and Documenta Catholica Omnia. Accessed 4 November 2009.
 - McGiffert, Arthur Cushman, trans. *Church History*. From *Nicene and Post-Nicene Fathers*, Second Series, Vol. 1. Edited by Philip Schaff and Henry Wace. Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1890. Revised and edited for New Advent by Kevin Knight. Online at New Advent and CCEL. Accessed 28 September 2009.
 - Williamson, G.A., trans. *Church History*. London: Penguin, 1989.
 - *Contra Hieroclem (Against Hierocles)*.
 - *Onomasticon (On the Place-Names in Holy Scripture)*.
 - Klostermann, E., ed. *Eusebius' Werke* 3.1 (*Die griechischen christlichen Schriftsteller der ersten (drei) Jahrhunderte* 11.1. Leipzig and Berlin, 1904). Online at the Internet Archive. Accessed 29 January 2010.
 - Wolf, Umhau, trans. *The Onomasticon of Eusebius Pamphili: Compared with the version of Jerome and annotated*. Washington, D.C.: Catholic University of America Press, 1971.

Online at Tertullian. Accessed 29 January 2010.

- *De Martyribus Palaestinae (On the Martyrs of Palestine)*.
 - McGiffert, Arthur Cushman, trans. *Martyrs of Palestine*. From *Nicene and Post-Nicene Fathers*, Second Series, Vol. 1. Edited by Philip Schaff and Henry Wace. Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1890. Revised and edited for New Advent by Kevin Knight. Online at New Advent and CCEL. Accessed June 9, 2009.
 - Cureton, William, trans. *History of the Martyrs in Palestine by Eusebius of Caesarea, Discovered in a Very Antient Syriac Manuscript*. London: Williams & Norgate, 1861. Online at Tertullian. Accessed September 28, 2009.
- *Praeparatio Evangelica (Preparation for the Gospel)*.
- *Demonstratio Evangelica (Demonstration of the Gospel)*.
- *Theophania (Theophany)*.
- *Laudes Constantini (In Praise of Constantine) 335*.
 - Migne, J.P., ed. *Eusebiou tou Pamphilou, episkopou tes en Palaistine Kaisareias ta euriskomena panta* (in Greek). *Patrologia Graeca* 19–24. Paris, 1857. Online at Khazar Skeptik. Accessed 4 November 2009.
 - Richardson, Ernest Cushing, trans. *Oration in Praise of Constantine*. From *Nicene and Post-Nicene Fathers*, Second Series, Vol. 1. Edited by Philip Schaff and Henry Wace. Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1890. Revised and edited for New Advent by Kevin Knight. Online at New Advent. Accessed 19 October 2009.
- *Vita Constantini (The Life of the Blessed Emperor Constantine) ca. 336–39*.
 - Migne, J.P., ed. *Eusebiou tou Pamphilou, episkopou tes en Palaistine Kaisareias ta euriskomena panta* (in Greek). *Patrologia Graeca* 19–24. Paris, 1857. Online at Khazar Skeptik. Accessed 4 November 2009.
 - Richardson, Ernest Cushing, trans. *Life of Constantine*. From *Nicene and Post-Nicene Fathers*, Second Series, Vol. 1. Edited by Philip Schaff and Henry Wace. Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1890. Revised and edited for New Advent by Kevin Knight. Online at New Advent. Accessed 9 June 2009.
 - Cameron, Averil and Stuart Hall, trans. *Life of Constantine*. New York: Oxford University Press, 1999.
- Gregory Thaumaturgus. *Oratio Panegyrica*.
 - Salmond, S.D.F., trans. From *Ante-Nicene Fathers*, Vol. 6. Edited by Alexander Roberts, James Donaldson, and A. Cleveland Coxe. Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1886. Revised and edited for New Advent by Kevin Knight. Online at New Advent. Accessed 31 January 2010.
- Jerome.
 - *Chronicon (Chronicle) ca. 380*.
 - Fotheringham, John Knight, ed. *The Bodleian Manuscript of Jerome's Version of the Chronicle of Eusebius*. Oxford: Clarendon, 1905. Online at the Internet Archive. Accessed 8 October 2009.
 - Pearse, Roger, et al., trans. *The Chronicle of St. Jerome*, in *Early Church Fathers: Additional Texts*. Tertullian, 2005. Online at Tertullian. Accessed 14 August 2009.
 - *de Viris Illustribus (On Illustrious Men) 392*.
 - Herding, W., ed. *De Viris Illustribus* (in Latin). Leipzig: Teubner, 1879. Online at Google

Books. Accessed 6 October 2009.

- *Liber de viris inlustribus* (in Latin). *Texte und Untersuchungen* 14. Leipzig, 1896.
- Richardson, Ernest Cushing, trans. *De Viris Illustribus (On Illustrious Men)*. From *Nicene and Post-Nicene Fathers*, Second Series, Vol. 3. Edited by Philip Schaff and Henry Wace. Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1892. Revised and edited for New Advent by Kevin Knight. Online at New Advent. Accessed 15 August 2009.
- *Epistulae (Letters)*.
 - Fremantle, W.H., G. Lewis and W.G. Martley, trans. *Letters*. From *Nicene and Post-Nicene Fathers*, Second Series, Vol. 6. Edited by Philip Schaff and Henry Wace. Buffalo, NY: Christian Literature Publishing Co., 1893. Revised and edited for New Advent by Kevin Knight. Online at New Advent and CCEL. Accessed 19 October 2009.
- Origen.

De Principiis (On First Principles).

Surse moderne

- Barnes, Timothy D. (1981). *Constantine and Eusebius*. Cambridge, MA: Harvard University Press. ISBN 0674165306
- Eusebius (1999). *Life of Constantine*. Averil Cameron and Stuart G. Hall, trans. Oxford: Clarendon Press. ISBN 0198149247
- Drake, H. A. (2002). *Constantine and the bishops the policy of intolerance*. Baltimore: Johns Hopkins Press. ISBN 9780801871047
- Kofsky, Aryeh (2000). *Eusebius of Caesarea against paganism*. Leiden: Brill. ISBN 9004116427
- Lawlor, Hugh Jackson (1912). *Eusebiana: essays on the Ecclesiastical history of Eusebius, bishop of Caesarea*. Oxford: Clarendon Press. <http://www.archive.org/details/eusebianaessays00lawluoft>
- Levine, Lee I. (1975). *Caesarea under Roman rule*. Leiden: Brill. ISBN 9004040137
- Louth, Andrew (2004). „Eusebius and the Birth of Church History”. în Young, Frances; Ayres, Lewis; Louth, Andrew. *The Cambridge history of early Christian literature*. Cambridge: Cambridge Univ. Press. pp. 266–274. ISBN 0521460832
- Momigliano, Arnaldo (1989). *On pagans, Jews, and Christians*. Middletown, CT: Wesleyan University Press. ISBN 0-8195-6218-1
- Newman, John Henry (1890). *The Arians of the Fourth Century* (ed. 7th). London: Longmans, Green and Co. <http://www.archive.org/details/ariansfourthcen02newmgoog>
- Sabrina Inowlocki & Claudio Zamagni (eds), *Reconsidering Eusebius: Collected papers on literary, historical, and theological issues* (Leiden, Brill, 2011) (Vigiliae Christianae, Supplements, 107).
- Wallace-Hadrill, D. S. (1960). *Eusebius of Caesarea*. London: A. R. Mowbray

Legături externe

Surse primare

- en Church History (Eusebius) ; The Life of Constantine (Eusebius), online at ccel.org.
- en History of the Martyrs in Palestine (Eusebius), English translation (1861) William Cureton. Website tertullian.org.
- en *Opera Omnia* by Migne Patrologia Graeca with analytical indexes complete Greek text of Eusebius'

works

Surse secundare

- en "Eusebius" in *New Advent Catholic Encyclopedia* (1917)
- en Eusebius of Caesarea at the Tertullian Project
- en Extensive bibliography at EarlyChurch.org
- en Chronological list of Eusebius's writings
- Imaginea imperială la Eusebiu din Caesarea, 9 februarie 2012, Irina-Maria Manea, *Historia*
- Biblioteca lui Eusebiu de Cezareea, 27 iulie 2012, Radu Alexandru, *CrestinOrtodox.ro*

This article is issued from Wikipedia (https://ro.wikipedia.org/wiki/Eusebiu_din_Cezareea?oldid=10469092) - version of the Wednesday, April 06, 2016. The text is available under the Creative Commons Attribution/Share Alike (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>) but additional terms may apply for the media files.